

ДАЙДЖЕСТ ЕКОЛОГІЧНИХ НОВИН

1– 15 червня 2023 р.

В УКРАЇНІ:

Уряд затвердив Порядок ведення Національного реєстру викидів та перенесення забруднювачі

Документ розроблено відповідно до вимог Закону “Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів”, який набере чинності вже 8 жовтня цього року. У Порядку визначено особливості користування Реєстром, алгоритм створення та внесення до нього даних, порядок реєстрації об’єктів та подання звітності операторами і довідок про дифузні джерела залученими органами, а також затверджено форми заяв оператора. Ще у 2016 році Україна ратифікувала Київський протокол Організації економічного співробітництва та розробки, зобов’язавшись вести свою екологічну політику відкрито, взаємодіяти з громадянами та залучати їх до розв’язання екологічних питань. Створення національного РВПЗ було однією з висунутих міжнародним документом умов. 20 вересня 2022 року в Україні прийнято Закон “Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів”.

Національний РВПЗ дозволить державі відстежувати викиди та перенесення забруднювачів у часі та просторі; аналізувати зменшення викидів і встановлювати пріоритети у скороченні та ліквідації потенційно шкідливих викидів; приймати ефективні рішення з питань запобігання та зменшення промислового забруднення. Громадськість отримає вільний та зручний доступ до екологічної інформації; братиме участь у формуванні державної екологічної політики у сфері реєстрації викидів.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/rosiya-vchynyla-najbilshyj-akt-ekotsydu-za-period-povnomasshtabnogo-vtorgnennya/>

Україна долучається до Севільського процесу

«Символічно, що саме у Всесвітній день охорони довкілля, Україна долучається до Севільського процесу. Поки що нашій країні надають офіційний статус спостерігача. А вже після повноцінного приєднання до ЄС, матимемо “право голосу”. Для того, щоб українські реалії, в яких працює наша промисловість, були враховані при розробці НДТМ»

Україна отримала запрошення долучитися до Севільського процесу відповідно до статті 13 європейської Директиви 2010/75/ЄС про промислові викиди. Нашій країні відтепер має офіційний статус спостерігача. Міністр

захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець на своїй сторінці у мережі “Фейсбук” повідомив, що символічно, що саме у Всесвітній день охорони довкілля, Україна долучається до Севільського процесу. Поки що нашій країні надають офіційний статус спостерігача. А вже після повноцінного приєднання до ЄС, матимемо «право голосу». Для того, щоб українські реалії, в яких працює наша промисловість, були враховані при розробці НДТМ. За словами Руслана Стрільця для України це важливий крок. “Дякую лідеру Севільського процесу ЄС Mikel Landabaso Álvarez за таке рішення та підтримку у впровадженні нами євроінтеграційних реформ. Для нас це політичний крок, який вже зараз відкриє технічні можливості для українських фахівців: обмінюватися досвідом і передовою практикою імплементації 75 директиви ЄС, вивчати процедури складання НДТМ та впровадження інтегрованого довкільного дозволу”, – наголосив Міністр. За його словами, це те, що дозволить Україні вибудувати якісну національну політику у сфері запобігання та контролю промислового забруднення – в умовах війни та з чітким баченням «зеленого» повоєнного розвитку. А вже відновлення промисловості здійснюватиметься за найкращими доступними технологіями та методами управління. Севільський процес започаткований Європейською Комісією для оновлення екологічних норм та зменшення промислових викидів в повітря, воду та ґрунт. Представники влади та бізнесу європейських країн у рамках Севільського процесу постійно працюють над переглядом найкращих доступних технологій та методів управління, які європейська промисловість впроваджує у свої виробничі процеси. Впровадити такі сучасні нормативи прагне і Україна під час повоєнного відновлення власної промисловості.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/ukrayina-doluchayetsya-do-sevil'skogo-protseesu/>

росія вчинила найбільший акт екоциду за період повномасштабного вторгнення

6 червня росія вчинила найбільший акт екоциду за період повномасштабного вторгнення, підбив дамбу Каховської ГЕС. 80 міст Херсонщини опинилися під ризиком затоплення. Нижньодніпровський Нацпарк може зникнути назавжди. А це понад 80 тис. га природоохоронних земель з рідкісними видами біорізноманіття. Уявіть на мить, що пішов під воду мегаполіс. До річки Дніпро потрапило щонайменше 150 тонн мастила із ризиком подальшого витoku ще понад 300 тонн. Нараховано збитки водним ресурсам орієнтовно 2 млрд гривень. І це без врахування збитків природно-заповідному фонду, ґрунтам, біорізноманіттю, лісовим та іншим природним ресурсам. Сума буде тільки збільшуватись. Парадокс, але підірвавши греблю на Каховській ГЕС, окупанти знищили можливість постачання дніпровської води в Крим. Рівень водосховища настільки критичний, що вода просто не потрапить туди по Північно-Кримському каналу.

Немає жодних сумнівів, що цілеспрямований підбив дамби російські окупанти здійснили для створення екологічної катастрофи та ускладнення деокупації українських територій. росія заплатить за цей теракт!

Джерело: <https://mepr.gov.ua/rosiya-vchynyla-najbilshyj-akt-ekotsydu-za-period-povnomasshtabnogo-vtorgnennya/>

Після підриву Каховської ГЕС у 4 областях масовий мор риби: українців попередили про небезпеку

Після теракту, вчиненого російськими окупантами на Каховській ГЕС, у Херсонській, Миколаївській, Запорізькій та Дніпропетровській областях спостерігається мор риби. Місцевих жителів закликають в жодному разі не вживати її в їжу.

Раніше Міністерство охорони здоров'я [попередило](#), що протягом найближчих днів до Херсонської та Запорізької областей через стрімке падіння рівня води спостерігатиметься мор риби. Сьогодні в МОЗ констатували, що масовий мор риби також почався на Дніпропетровщині "Десятки тисяч риб залишилися на обмілілих водоймах. Така ж ситуація найближчими днями може розвинутися в інших постраждалих регіонах країни", – попередили в міністерстві.

Джерело: <https://www.unian.ua/ecology/mor-ribi-v-ukrajini-yaku-nebezpeku-nese-pidriv-kahovskoji-ges-novini-dnipra-12285360.html>

Наслідки каховської трагедії: як руйнування рашистами ГЕС вдарить по агросектору

Протягом понад 15 місяців великої нещадної війни на наших землях росіяни вдавались до незліченної кількості варварських вчинків проти українського народу. Багато разів за цей час у кожного з нас стискалось серце від побачених фото і відео з тортурами, гвалтуваннями та вбивствами наших громадян кривавими руками росіян. І кожен раз здавалось, що це вже

межа і гірше бути не може. Проте криваві російські окупанти вчергове показали свою безжалісність і божевільність умисним руйнуванням 6 червня Каховської гідроелектростанції та греблі водосховища. Ця подія стала найбільшою після Чорнобильської аварії техногенною катастрофою в Європі, адже під водою опинились цілі села на півдні України, від затоплення постраждали десятки тисяч людей та безліч тварин. На жаль, також є людські жертви. Неконтрольований витік води також наніс болючий удар по вітчизняній економіці, особливо по аграрному сектору. За оцінками місцевої влади, внаслідок цього терористичного акту на Херсонщині було затоплено 600 квадратних кілометрів, а середній рівень підтоплення склав (уявіть собі!) 5,6 метра. Третина затоплених земель знаходиться на правому березі Дніпра, а все інше – на тимчасово окупованому російською ордою лівому березі. Очевидно, що черговий доказ окупантів в їхній нещадності ще довго буде нам нагадувати про себе. А наслідки доведеться долати далеко не один рік. "Знищення Каховської ГЕС призведе до того, що поля на півдні України вже наступного року можуть перетворитися на пустелі", - наголосили в Міністерстві аграрної політики та продовольства.

Наслідки катастрофи для Півдня

Родючий український Південь зазвичай був основним постачальником свіжих вітамінів в інші регіони України, а також вирощував у значних обсягах зернові культури. За період повномасштабного вторгнення Росії в Україну цей край страждає від окупації та обстрілів, а тепер ще й від техногенної катастрофи. Оскільки родючість цього краю, зважаючи на його

унікальний теплий але посушливий клімат, напряду залежала від зрошення."Ця техногенна катастрофа несе дуже великий удар по перспективах аграрного бізнесу. Ми говоримо про ту частину, яка перебувала на зрошенні. Зрошення лівої частини Херсонщини, Запорізької області і третини Дніпропетровщини існувало за рахунок Північно-Кримського та Каховського каналів, які забирали воду на Каховській ГЕС і постачали через зрошувальні системи воду на поля. Це давало можливість мати досить хороші показники по врожайності", – сказав агенції УНІАН заступник голови Всеукраїнської аграрної ради Денис Марчук. За його словами, на тимчасово окупованих землях Півдня, в 2021 році було вирощено приблизно 4 млн тонн зернових. Це дало країні більше 1,5 млрд доларів валютної виручки і склало 14 відсотків від загального експортного потенціалу України."Після деокупації всіх цих цифр не буде. Як кажуть аграрії, єдина можливість повертатись до показників – це лише після того, як буде відбудована ГЕС, тобто нова система, з якої можна буде забирати воду. До цього моменту ми фактично переходимо до режиму "спустелення" цієї території", – наголосив експерт.

За його прогнозами, після того, як з часом зійде вода, буде відсутня достатня кількість насичення повітря вологою, що призведе до частих випадків пилових бурь. Ці буревії будуть змитати родючий шар ґрунту та робити його непридатним для аграрного виробництва. Теракт на Каховській ГЕС фактично залишив без джерела води 94 відсотків зрошувальних систем в Херсонській, 74 відсотків – в Запорізькій та 30 відсотків – в Дніпропетровській областях. Після Перемоги відновлення зрошувальних систем Півдня обійдеться нашій країні в мільярди гривень. Чиновники також говорять, що лише для повторного наповнення Каховського сховища після будівництва нової греблі буде потрібно щонайменше три роки.

На думку заступника голови Всеукраїнської аграрної ради Дениса Марчука, після того, як з часом зійде вода, буде відсутня достатня кількість насичення повітря вологою.

Чи будуть овочі на столах українців?

Багато хто задається зараз питанням: чи будуть після цієї трагедії наявні овочі на українському ринку і якими будуть на них ціни. Завдяки дніпровській воді з Каховського водосховища, у сухих південних степах у значних обсягах успішно вирощувалися такі культури, як кукурудза, соя, ріпак, пшениця, баклажани, цибуля, перець, огірки та інші. Наприклад, частка Херсонської області у виробництві баштанних культур в Україні складала 34 відсотки. На цій землі вирощували 28 відсотків всіх українських помідорів та 25 відсотків солодкого перцю. Заступник голови Всеукраїнської аграрної ради Марчук говорить, що звільнені південні території не зможуть скоро сповна повернутись до роботи не лише через техногенну катастрофу, а й внаслідок забруднення земель вибухонебезпечними предметами. Оскільки, з 460 тисяч гектарів правобережжя до посівної кампанії вдалось розмінувати лише близько 50 тисяч гектарів. Останні місяці ця ситуація була відомою для вітчизняних аграріїв, тому інші регіони змогли протягнути руку допомоги та наростити обсяги виробництва овочів. І це допоможе збалансувати ринок і не допустити дефіциту. "В контексті майбутнього врожаю ми очікуємо поставки з тих регіонів, які замінили виробництво – це Закарпаття, Львівська область, Київщина, Черкащина. В цілому ми не очікуємо дефіциту. Але інша ситуація, що цінові позиції не будуть такими, які були попередні роки. Оскільки собівартість усіх складових для вирощення за період війни зросла в ціні", – пояснив експерт. Тож, на щастя, українці без вітамінів в цьому сезоні не

залишаться. І наш важкий досвід навчив пристосовуватись до будь-яких обставин. Проте наслідки цього екоциду можуть відчуті й інші країни. Як наголосив радник президента Михайло Подоляк, ця "глобальна екологічна катастрофа" може вплинути на постачання продовольства у світі, оскільки Україна є справді великим постачальником зерна та олії на світові ринки. "Миттєва загибель великої кількості риби та тварин, заболочування осушених земель і зміна кліматичного режиму регіону згодом відобразиться на продовольчій безпеці світу", — сказав Подоляк. Світові ринки миттєво відреагували на знищення російськими варварами Каховської греблі: ціна на пшеницю одразу зросла на 3 відсотки.

Втрати рибного господарства

Підрив Каховської ГЕС спричинив обміління так званого Каховського моря, руйнування частини водної системи України і боляче вдарив по рибним господарствам Півдня. "Величезну тривогу вселяє екоцид, влаштований підривом Каховської ГЕС. Фінішна пора нересту у пониззі Дніпра практично зірвана, знищені нормальні умови існування популяцій цінних видів риб та триває її загибель. Окрім значної шкоди, завданої економіці України та місцевому населенню, величезних збитків нанесено рибному господарству і системі меліорації земель південного регіону", - зауважив тимчасово виконуючий обов'язки голови Держрибагентства Ігор Клименок. За оцінками міністра захисту довкілля та природних ресурсів Руслана Стрільця, за попередніми оцінками водним ресурсам України завдано збитків на 2 млрд гривень, під загрозою знищення опинилися більше трьохсот видів тварин та рослин. Держекоінспекція ще має підрахувати збитки ґрунтам, об'єктам природно-заповідного фонду, біорізноманіттю, лісовим та іншим природним ресурсам. У процесі подальшого аналізу, ця сума буде збільшуватись. Швидке зникнення води у водосховищі площею більше 2 тисяч квадратних кілометрів може призвести до загибелі великої кількості риби, безхребетних, молюсків, ракоподібних та рідкісних тварин, які жили на цих територіях. А в подальшому це може кардинально змінити кліматичний режим регіону. А затоплення сміттєзвалищ та масова загибель тварин та риб може призвести до активізації збудників інфекцій. За інформацією Держрибагентства, внаслідок знищення Каховської ГЕС суттєво піднявся також рівень води у водоймах Миколаївщини. Тому на внутрішніх водоймах області, де ще триває нерест, потужний потік води змиває нерестовища прісноводних риб. Експерти також попереджають, що через теракт у Чорне море може потрапити велика кількість прісної води, забрудненої пестицидами та іншими агрохімікатами через змивання поверхневого шару ґрунтів у затоплених районах. Це може мати вплив не лише на українські води, але й на риболовлю в територіальних водах інших країн чорноморського басейну. Наразі всім нам ще потрібен час, аби до кінця

усвідомити масштаби цієї трагедії. А от сповна оцінити наслідки руйнування і підрахувати збитки буде можливо після того як зійде вода та буде звільнений від окупантів лівий берег Півдня. Російські окупанти принесли українцям за час війни чимало горя. Наслідки від Каховської катастрофи Україні доведеться долати ще десятки років. Але зараз головне не втрачати свою єдність і разом працювати на Перемогу – разом вистоїмо. Також важливо, аби й світова спільнота рішуче відреагувала на факт масштабного екоциду в Україні. Адже для багатьох сусідніх країн ця ситуація безслідно також не мине.

Джерело: <https://www.unian.ua/ecology/katastrofa-planetarnogo-masshtabu-yakimi-budut-ekologichni-naslidki-teraktu-na-кахovskiy-ges-12289350.html>

Уряд затвердив порядок ведення Державного реєстру артезіанських свердловин

Державний реєстр артезіанських свердловин стане частиною єдиної державної електронної геоінформаційної системи користування надрами, яка наразі створюється в Україні. У Порядку визначено процедуру функціонування реєстру та подання даних, а також запроваджено облік артезіанських свердловин. «Велика реформа користування надрами триває. Для завершення її нормативного забезпечення, в Україні залишилося прийняти лише декілька правових актів. Серед них і порядок ведення реєстру артезіанських свердловин», – зазначив Міністр Руслан Стрілець. За його словами ведення реєстру у електронній формі дозволить:

- підвищити прозорість у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр;
- контролювати та запобігати зниженню якісних показників підземних вод;

- створити відкритий та прозорий доступ громадськості та бізнесу до даних про артезіанські свердловини;

- мінімізувати корупційні ризики.

Доступ до реєстру здійснюватиметься через Державний геологічний веб-портал, а саме через електронний кабінет надрокористувача. Розроблення Порядку здійснено на виконання вимог Закону № 2805-IX, яким було запущено реформу галузі надрокористування.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/uryad-zatverdyyv-poryadok-vedennya-derzhavnogo-reyestru-artezianskyh-sverdlovyn/>

Парламент ратифікував Нагойсько-Куала-Лумпурський додатковий протокол

Верховна Рада 273 голосами підтримала поданий Президентом України Володимиром Зеленським законопроект №0204 про ратифікацію Нагойсько-Куала-Лумпурського додаткового протоколу про відповідальність і відшкодування до Картахенського протоколу про біобезпеку. Він був підписаний нашою державою ще у 2011 році. Ратифікація Протоколу необхідна для реалізації Україною Конвенції про біологічне різноманіття та Картахенського протоколу про біобезпеку до неї. “Безумовно, це вкрай важливе рішення Парламенту, яке допоможе Україні відновити втрачене біорізноманіття через терористичні дії росії. Війна продовжує завдавати нашій природі все більше й більше нищівних ударів. Тож нам треба вже моделювати та планувати її відновлення”, – прокоментував Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець. За його словами, ратифікація Протоколу тепер дозволяє Україні діяти за міжнародними правилами та процедурами для відшкодування шкоди біорізноманіттю та здоров’ю людей, завданої негативним впливом ГМО. Протокол застосовується у випадку завдання збитків у результаті транскордонного переміщення ГМО, призначених для використання в якості харчових продуктів або корму, переробки, у замкнених системах та умисного вивільнення у довкілля, а також до збитків, завданих в результаті неумисного та незаконного транскордонного переміщення ГМО. Не застосовується до збитків, завданих у результаті транскордонного переміщення ГМО, яке почалось до набрання чинності протоколу.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/parlament-ratyfikuvav-nagojsko-kuala-lumpurskyj-dodatkovyj-protokol/>

Через підрив Дамби Каховської ГЕС затоплено Нацпарк “Нижньодніпровський”

Станом на 7 червня рівень води біля островів піднявся на 3 метри на площі понад 77 тис. га. Інтенсивність підтоплення зменшується, але через руйнування дамби вода ще прибуває. Спостерігаються зсуви, перенесення водою продуктів руйнування порід, страждають будівлі та техніка НПП. Руслан Стрілець: “Велика вода зачепила землі Смарагдової мережі та Рамсарські угіддя, які мають світове значення завдяки їх унікальному біорізноманіттю. Флора й фауна НПП “Нижньодніпровський” 120 цінних видів, що охороняються. Унаслідок російського терору на території Нацпарку гинуть тварини, а середовища їхнього існування і розмноження зникають”. Підтоплення зачепило території, де збереглися типові та рідкісні угруповання заплавних лісів, боліт, лук, піщаних степів, степових схилів Дніпра та балок, відслонень гірських порід. Через територію НПП «Нижньодніпровський» проходить один з основних міграційних шляхів птахів – Дніпровський. Місця зупинок дуже важливі для харчування та відпочинку мігруючих птахів. На території НПП відмічено 60 видів птахів, що підлягають охороні.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/cherez-pidryv-damby-kahovskoyi-ges-zatopleno-natspark-nyzhnodniprovsyij/>

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч з представниками світової спільноти політичних і громадських діячів, лідерами думок та експертами у сфері захисту довкілля

Президент України Володимир Зеленський провів [зустріч](#) у форматі відеоконференції з представниками світової спільноти політичних і громадських діячів, лідерами думок та експертами у сфері захисту довкілля за участі Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Руслана Стрільця. У зустрічі взяли участь понад 60 світових політичних і громадських діячів, зокрема віце-спікерка Європейського парламенту Гайді Гаутала, екоактивістка Грета Тунберг, экс-віце-прем'єр-міністерка та экс-міністерка закордонних справ Швеції Маргот Вальстрем, Президент Ірландії у 1990–1997 роках Мері Робінсон, а також екоактивісти й журналісти, що висвітлюють екологічну тематику. У своєму виступі Президент України акцентував, що катастрофа на Каховській ГЕС – це не природне лихо й не прояв кліматичної кризи, це лихо, яке наказує коїти особисто путін. “Цей російський злочин екоциду – найбільший за десятиліття у Європі”, – зазначив Президент. Володимир Зеленський повідомив про створення міжнародної робочої групи високого рівня, яка займатиметься консолідацією зусиль всього світу для притягнення Росії до відповідальності за екоцид в Україні. Президент також закликав поширювати правду про російський екоцид і висловився за проведення зустрічі на базі Офісу Президента, на якій буде озвучено пропозиції екоактивістів і представлено детальний план дій.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/prezydent-ukrayiny-volodymyr-zelenskyj-proviv-zustrich-z-predstavnykamy-svitovoyi-spilnoty-politychnyh-i-gromadskyh-diyachiv-lideramy-dumok-ta-ekspertamy-u-sferi-zahystu-dovkillya/>

Наслідки підриву Каховської ГЕС для меліорації

Станом на 9 червня 350 насосних станцій та меліоративні канали загальною довжиною понад 1100 км залишилися без джерела зрошення внаслідок підриву Каховської ГЕС. Зазначається, що найбільша в Україні та Європі, а також одна з найбільших у світі Каховська зрошувальна система, яка забезпечувала подачу води на площу понад 250 тис. га, втратила єдине джерело зрошення.

Загалом Каховське водосховище живило водою понад 30 зрошувальних систем у [Херсонській](#), Запорізькій та Дніпропетровській областях загальною площею зрошуваних земель понад 580 тис. га.

Завдяки дніпровській воді з Каховського водосховища, у сухих південних степах у значних обсягах успішно вирощували такі культури, як кукурудза, соя, ріпак, пшениця, баклажани, цибуля, перець, огірки та інші. За фактом підриву окупантами Каховської ГЕС правоохоронці розпочали розслідування за статтею про екоцид. В Укргідроенерго заявили, що Каховська ГЕС повністю зруйнована і відновленню не підлягає.

Джерело: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3720653-v-ukraini-ponad-1-100-kilometriv-meliorativnih-kanaliv-zalisilis-bez-vodi.html>

У СВІТІ

Дим від лісових пожеж у Канаді вразив Норвегію та просувається далі до південної Європи

Дим від лісових пожеж у Канаді, що опустився на частини східної частини США та Канади, тепер вже поширився і над Норвегією та, як очікується, вразить південну Європу, повідомили норвезькі офіційні особи в п'ятницю.

Використовуючи модель кліматичного прогнозу, вчені з питань атмосфери та клімату з Норвезького інституту досліджень клімату та навколишнього середовища (NILU) передбачили, як дим буде поширюватися атмосферою, над скандинавською країною, перш ніж рухатися далі на південь. Очікувалося, що дим там не буде небезпечним для здоров'я. [Link](#)

Забруднення повітря в США димом лісових пожеж Канади є найгіршим за всю історію

Дослідники виявили, що в середу в США відбулося найгірше токсичне забруднення повітря від диму лісових пожеж за всю історію. Жителі [Нью-Йорку](#) зазнали впливу рівнів забруднення, які більш ніж у п'ять разів перевищували національний стандарт якості повітря.

«Важко повірити, чесно кажучи, нам довелося чотиричі перевірити, щоб переконатися, що це правильно сказав Маршалл Берк, еколог із Стенфордського університету, який керував роботою.. Ми не бачили подій,

подібних чи навіть близьких до цього, на східному узбережжі раніше. Це історична подія».

Дослідники Стенфордського університету підраховали, що середній американець у середу піддавався впливу 27,5 мікрограмів на кубічний метр дрібних твердих частинок, які переносилися в клубах диму. Ці крихітні частинки сажі, пилю та іншого спаленого сміття, відомі як PM2,5, потрапляють глибоко в легені при вдиханні та пов'язані з різними захворюваннями та можуть спричинити смерть. [Link](#)

«З кожною годиною води стає все більше» - люди тікають через прорив Каховської дамби

На півдні України після прориву великої дамби в Херсонській області оголошено про масштабну катастрофу. Президент Володимир Зеленський заявив, що під водою опинилися майже 100 міст і сіл, через що тисячі людей евакуювали. Україна та Росія звинувачують одна одну в диверсіях, але мирні жителі знову стикаються з негайними наслідками.

"Це величезна екологічна катастрофа", - сказав BBC народний депутат України Олексій Гончаренко, додавши, що понад 150 тонн машинного масла з дамби поблизу міста Нова Каховка забруднюють воду.

Пан Гончаренко попередив, що десятки тисяч життів знаходяться під загрозою по обидва боки Дніпра – в тому числі в окупованому Росією регіоні України на півдні та в місті Херсон на півночі, яке було повернуто Україні ще в листопаді. [Link](#)

Україна: зруйнована Каховська дамба – «екоцид»

Наразі ясно, каже Стрілець, що значна частина території національних парків була знищена, а також значна частина Смарагдової мережі — загальноєвропейського комплексу заповідних територій, створених для захисту [регіональних видів і середовищ існування, яким загрожує зникнення](#).

"Ми розуміємо, що у воді може бути 600 - 800 тонн нафти", - сказав Стрілець, посилаючись на оцінки екології. Інші непідтверджені повідомлення з боку українського керівництва говорили про те, що близько 150 тонн моторної оливи вилилося в річку Дніпро.

Флора і фауна, ймовірно, постраждають, оскільки нафта дуже токсична для всіх водних і наземних організмів. Навіть невеликих кількостей достатньо, щоб [забруднити ґрунт і воду](#). Точних даних про збитки поки немає. Але Стрілець сказав, що руйнування дамби було найгіршим сценарієм, а також «справжнім екоцидом» і «гуманітарною катастрофою», яка матиме далекосяжні наслідки в майбутньому. Міністр навколишнього середовища вважає, що близько мільйону людей тепер доведеться обходитися без прісної води. Невдовзі після вибуху, який прорвав дамбу, прем'єр-міністр України Денис Шмигаль заявив про ризик затоплення до 80 населених пунктів. Вчені з Університету прикладних наук Магдебурга-Стендаля в Німеччині підраховали в початкових моделях, що можуть постраждати 60 тис. осіб, причому близько третини з них у прямій небезпеці. За словами губернатора Херсона Олександра Прокудіна, 16 тис. людей перебувають у небезпечній зоні. У ЄС говорили про сотні тисяч мирних жителів, чий життя знаходяться під загрозою. Інформації про можливі жертви поки немає. [Link](#)

Зелений тиждень ЄС 2023

Зелений тиждень ЄС у 2023 році проходитиме з 3 по 11 червня під гаслом. Найбільша щорічна подія в Європі з екологічної політики є аргументом наполегливих амбіцій у екологічній політиці, незалежно від економічної та політичної погоди. Понад 250 партнерських заходів, спрямованих на розвиток навичок стійких і соціально справедливих спільнот, організовуються по всій Європі та за її межами, дозволяючи кожному взяти участь у святкуваннях і дебатах. Головна конференція відбудеться в Брюсселі 6-7 червня, за нею можна стежити онлайн. [Link](#)

Якість європейських вод для купання залишається високою

Відповідно до опублікованого сьогодні останнього щорічного звіту про воду для купання, більшість місць для купання в Європі відповідали найсуворішим стандартам якості води Європейського Союзу у 2022 році. Оцінка, проведена Європейським агентством з навколишнього середовища (ЕЕА) у співпраці з Комісією, підкреслює, де плавці можуть знайти найчистіші місця для купання в Європі цього літа.

Якість води в прибережних районах, які становлять дві третини від загальної кількості місць для купання, загалом краща, ніж у внутрішніх річкових та озерних районах. У 2022 році 88,9% прибережних місць для купання в ЄС були класифіковані як такі, що мають відмінну якість, порівняно з 79,3% місць у внутрішній частині країни.

У 2022 році 95% води для купання на Кіпрі, в Австрії, Греції та Хорватії відповідали стандарту якості «відмінно». Крім того, на Мальті, Болгарії, Румунії, Словенії та Люксембурзі вся оцінена вода для купання відповідала принаймні мінімальному стандарту достатньої якості у 2022 році.

З моменту ухвалення [Директиви](#) щодо вод для купання у 2006 році частка «відмінних» місць зросла та стабілізувалася за останні роки між 85–89% для прибережних і 77–81% для внутрішніх вод для купання.

Мінімальним стандартам якості води дотримано 95,9% усіх місць для купання в ЄС. [Link](#)

Випадковий збір ДНК за допомогою повітряних датчиків може революціонізувати стеження за дикою природою

Вчені можуть стежити за флорою і фауною світу, аналізуючи ДНК, що літає у повітрі. Це висновок дослідження, опублікованого 5 червня в *Current Biology*¹, у якому команда ідентифікувала понад 180 типів організмів, включаючи рослини, гриби, комах і тварин, використовуючи ДНК, отриману фільтрами станцій моніторингу забруднення повітря. Дослідники кажуть, що завдяки повсюдному поширенню таких станцій цей метод може змінити моніторинг біорізноманіття на Землі та навіть зможе виявити рідкісні види.

Глобальне біорізноманіття різко скорочується — [за деякими оцінками, з 1970 року популяція дикої природи скоротилася на 69%](#). Вченим важко відстежувати зміни в екосистемах і темпи зменшення видів, оскільки їм бракує інфраструктури для вимірювання біорізноманіття у великих масштабах. Як правило, дослідники або волонтери з охорони природи спостерігають за кількома наземними видами в невеликих регіонах,

використовуючи трудомісткі методи, такі як відеоспостереження, особисті спостереження та дослідження слідів, зокрема слідів і фекалій. У великих масштабах можливі лише дуже загальні вимірювання, такі як оцінка лісового покриву. Але екологічна ДНК (eDNA) — невелика кількість генетичного матеріалу, що виділяється живими істотами — який автоматично збирається за допомогою мереж відстеження забруднення повітря, може допомогти вирішити цю проблему, каже Елізабет Клер, молекулярний еколог з Йоркського університету в Торонто, Канада, і провідний автор дослідження. Вчені збирали та секвенували eDNA із зразків ґрунту та води протягом приблизно 20 років, щоб відслідковувати рідкісні та зникаючі види, такі як великий чубатий тритон (*Triturus cristatus*) у Сполученому Королівстві та гультійські в'юрки (*Erythrura gouldiae*) в Австралії. Регуляторні органи використовували eДНК для виявлення інвазивних видів; наприклад, Служба риби та дикої природи США використовує його для моніторингу товстолобика (*Hypophthalmichthys molitrix*) у системі Великих озер. Але лише в минулому році вчені, включно з Клер, повідомили, що eДНК можна отримати зі зразків повітря та використовувати для дослідження наземного біорізноманіття². Дослідники кажуть, що ДНК, ймовірно, походить із клітин, що виділяються організмами. [Link](#)

Клімат ще одна жертва війни в Україні

Вторгнення Росії в Україну завдало значної шкоди не лише з точки зору жертв серед цивільного населення та військових, руйнування будинків, інфраструктури та довкілля, але й з точки зору впливу на клімат.

У той час як прорив дамби в Україні є явним свідченням екологічних наслідків війни, новий звіт дає кількісну оцінку часто прихованим викидам, спричиненим конфліктом, які можуть загрожувати кліматичним цілям.

Оприлюднений сьогодні звіт Ініціативи з обліку викидів парникових

газів під час війни аналізує викиди, спричинені конфліктом, за межами безпосередніх бойових дій. Дослідницька група, що базується в Європі, проаналізувала кілька секторів, включаючи викиди від пожеж, які знищують інфраструктуру та навколишнє середовище, деградацію поглиначів вуглецю, постконфліктну реконструкцію та переміщення біженців. За оцінками авторів, викиди за перші дванадцять місяців війни склали 120 мільйонів тонн CO₂. Це трохи менше, ніж річні викиди Бельгії, чії викиди на душу населення у 2019 році були сьомими за величиною в Європейському Союзі.

[Link](#)

Трансформація гірничодобувної промисловості

"Цифровізація - це відповідь на багато викликів, що стоять перед галуззю, - каже Ріку Пуллі, президент підрозділу цифрових гірничодобувних технологій компанії Sandvik. Все більше шахт вже використовують OptiMine®, комплексний набір цифрових рішень для аналізу та оптимізації гірничого виробництва і процесів під землею. Протягом декількох років шахти по всьому світу використовують повністю автономне гірничодобувне обладнання Sandvik, таке як підземні вантажівки та навантажувачі. Перша система автоматизації AutoMine® була розроблена і поставлена в 2004 році. Щоб допомогти галузі отримати переваги цифровізації, Sandvik постійно вдосконалює свої пропозиції. Захоплюючим новим продуктом, який буде впроваджено у 2022 році, є система запобігання зіткненням, розроблена бізнес-підрозділом Newtrax. Придбання австралійської компанії Deswik, провідного постачальника програмного забезпечення для планування гірничих робіт, підтримує цифровізацію в усьому ланцюжку створення вартості в гірничодобувній галузі. [Link](#)

Магазини заправки та схеми депозиту пляшок: в рамках цілі ООН скоротити забруднення пластиком на 80% до 2040 року

Представники близько 170 країн зібралися в Парижі, щоб обговорити перший у світі глобальний договір про обмеження пластикового забруднення. Вони домовилися підготувати проект юридично зобов'язуючого пакту до наступної зустрічі в листопаді.

Що ж потрібно змінити в нашому повсякденному житті, щоб досягти мети ЮНЕП? [Link](#)

Нове дослідження: майже 20% культурних відмінностей між суспільствами зводяться до екологічних факторів

Існує низка теорій про те, [звідки беруться культурні відмінності](#). Деякі соціологи вказують на роль певних інституцій, таких як [католицька церква](#). Інші зосереджуються на історичних відмінностях [у філософських традиціях](#) різних суспільств або на [видах культур, які історично вирощувалися](#) в різних регіонах . Але є ще одна можлива відповідь. Дослідники все частіше виявляють, що людська культура може формуватися під впливом ключових особливостей середовища, в якому живуть люди.

Як екологія формує культуру?

Екологія включає в себе основні фізичні та соціальні характеристики навколишнього середовища - такі фактори, як багатство ресурсів,

поширеність інфекційних захворювань, густина населення та рівень загрози безпеці людей. Такі змінні, як температура і наявність води, можуть бути ключовими екологічними характеристиками.

Три приклади культурних відмінностей, з яких ми почали, ілюструють, як це може працювати. Виявляється, що сила соціальних норм у певній культурі [пов'язана з рівнем загрози](#), з яким стикається суспільство через такі фактори, як війна і катастрофи. Правила можуть допомогти членам суспільства триматися разом і співпрацювати перед обличчям цих небезпек.

Місця з [меншим доступом до води](#), як правило, більш орієнтовані на майбутнє. Коли прісної води не вистачає, думають, що потрібно більше планувати, щоб вона не закінчилася.

А в [місцях з холоднішими температурами](#) люди відчують меншу потребу у великій кількості особистого простору в громадських місцях, можливо, тому, що там [менше мікробів](#), а можливо, через бажання зігрітися на якомусь базовому рівні.

Всі ці приклади показують, що культури формуються, принаймні частково, під впливом основних особливостей середовища, в якому живуть люди. Насправді існує багато інших прикладів, коли дослідники пов'язують певні [культурні відмінності з певними відмінностями в екології](#). [Link](#)

Чи може 4-денний робочий тиждень допомогти клімату

Кілька досліджень показали, що скорочений робочий тиждень може підвищити продуктивність праці та зменшити рівень вигорання. Прихильники скороченого робочого тижня стверджують, що він також може мати переваги для навколишнього середовища.

Джульет Шор, професор економіки та соціології Бостонського коледжу

в США, каже, що існує чіткий зв'язок між впливом на клімат і тривалістю робочого часу - принаймні в країнах з високим рівнем доходу. "Ми виявили, що країни з довгим робочим днем мають високі викиди вуглецю, а країни з коротким робочим днем мають нижчі викиди вуглецю", - сказала Шор. [Link](#)

Вирощування морських водоростей може допомогти вирішити проблему глобального голоду та недоїдання

Щоб допомогти вирішити проблему голоду та недоїдання, а також сповільнити зміну клімату, деякі фермери можуть перейти з суші на море, йдеться в нещодавньому дослідженні Школи науки та політики харчування Фрідмана при Університеті Тафтса. Дослідження було опубліковане в журналі "Глобальна продовольча безпека".

Виробництво та продаж морських водоростей може підвищити доходи фермерів у країнах з низьким та середнім рівнем доходу, особливо в прибережних регіонах Африки та Південно-Східної Азії, вважає Патрік Вебб, професор харчування імені Олександра Макфарлейна у Школі Фрідмана та старший автор дослідження. Іншими авторами були Наталі Сомерс, N23, та Шакунтала Тільстед, яка працює в Консультативній групі з міжнародних сільськогосподарських досліджень і отримала Всесвітню продовольчу премію 2021 року за дослідження та інновації в галузі аквакультури та харчових систем. Команда проаналізувала наукові роботи, існуючі бази даних, звіти Організації Об'єднаних Націй та Групи Світового банку тощо.

Вирощування морських водоростей є більш стійкою альтернативою тваринництву, оскільки не потребує землі, прісної води та хімічних добрив і може стати особливо прибутковою галуззю, оскільки попит на багаті поживними речовинами продукти з морських водоростей зростає в усьому світі, показало дослідження. Ці прибутки означатимуть більшу купівельну спроможність для тих домогосподарств і громад, які виробляють, переробляють, упаковують та експортують мікрowodорості, що, в свою чергу, сприятиме здоровому харчуванню. [Link](#)

Менструація: Вплив на навколишнє середовище та необхідність глобальної справедливості у сфері охорони здоров'я

Справедливість у питаннях гігієни менструального здоров'я передбачає підвищення обізнаності про глобальний вплив одноразових менструальних засобів на навколишнє середовище та створення рівних можливостей для використання здорових гігієнічних засобів.

Менструація - це природний і здоровий тілесний процес, який

відбувається приблизно у 26% населення планети, причому близько 800 мільйонів людей менструюють щодня. Незважаючи на те, що це звичайний і життєво важливий процес, доступ до менструальних засобів, чистої води, приватних санітарно-гігієнічних споруд та освіти з питань сексуального здоров'я не забезпечений у всьому світі (іноді це називають "менструальною бідністю"). Належне дотримання гігієни під час менструації є невід'ємним правом людини на охорону свого сексуального та репродуктивного здоров'я.

ВПЛИВ МЕНСТРУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Що стосується сировини, з якої виготовляються одноразові менструальні засоби, то прокладки можуть містити до 90% пластику, який здебільшого потрапляє на сміттєзвалища. Одноразові прокладки і тампони найчастіше виготовляються з бавовни з додаванням віскози або інших синтетичних волокон і пластику, наприклад, поліестеру. Тампони можуть містити певну кількість пластику в основі бавовняного тампона і можуть мати пластикові аплікатори. Прокладки часто містять ще більше синтетичного пластику, ніж тампони, наприклад, герметичну основу та/або додаткові абсорбуючі смужки. Після використання тампони, аплікатори та прокладки або викидаються як тверді відходи, або потрапляють у систему водопостачання, якщо їх змити в унітаз; якщо їх утилізують як тверді відходи, вони потрапляють на звалища або спалюються в сміттєспалювальних печах для отримання енергії. За оцінками, на звалищі одноразові прокладки розкладаються від 500 до 800 років, а такі матеріали, як пластик, ніколи не розкладаються по-справжньому.

ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРЕВАГИ БАГАТОРАЗОВИХ МЕНСТРУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

	<p>Reusable pads can be made with synthetic or natural fibers and last about 5 years.²² Individuals who choose reusable pads also require access to clean water in order to be able to wash these products after use.</p>
	<p>Period underwear or pants can be made of synthetic or natural fibers and are quoted to last about 2 years; as with the reusable pads, period underwear must be washed after use.²²</p>
	<p>Menstrual cups are made of medical grade silicone or rubber and can last up to 10 years; cups are placed internally by the user and the cup collects menstrual blood.^{22, 25, 29} Individuals who use menstrual cups require water access for washing the cup as well, although less water is required as compared with washing a reusable pad. The reusable menstrual cup has been estimated to have the lowest impact on the environment by far, especially for waste.^{23, 24}</p>

Оригінальна художня робота Меделін Франк

Існують менструальні засоби, які створюють менше навантаження на навколишнє середовище порівняно з одноразовими прокладками і тампонами, згаданими вище. Прокладки та тампони з органічної бавовни доступні в деяких регіонах, і, хоча вони одноразові, ці вироби використовують лише органічну бавовну і не містять пластику. Загалом, натуральні матеріали, такі як бавовна, біологічно розкладаються набагато швидше, ніж синтетичні волокна, що робить органічні бавовняні без пластикові менструальні засоби набагато екологічнішими, оскільки вони не накопичуються на звалищах в тій же мірі, що й інші продукти. Важливим моментом, однак, є те, що бавовняні культури, як відомо, використовують велику кількість води порівняно з іншими культурами і потребують пестицидів для вирощування, що спричиняє інший серйозний вплив на навколишнє середовище. Багаторазові менструальні засоби включають в себе багаторазові прокладки, нижню білизну/штани та менструальні чаші. [Link](#)

Яке відношення має нарцисизм до екології?

Група дослідників з Університету Миколи Коперника, Університету SWPS у Варшаві та Університету Вайкато в Новій Зеландії протягом деякого часу досліджували зв'язок між різними типами ідентифікації з групою та ставленням до, наприклад, науки, вакцинації та поведінка на робочому місці. Цього разу їх цікавило ставлення до політики пом'якшення наслідків зміни клімату, ставлення до проекологічних заходів та альтернативних джерел енергії. Дослідників цікавило, чи пов'язане ставлення до цих питань з формами національної ідентичності. Результати цього масштабного дослідження були нещодавно опубліковані в статті «Безпечні та захисні форми національної ідентичності та суспільна підтримка кліматичної політики» в журналі PLOS Climate.

Соціальна ідентифікація, тобто ступінь, до якого індивід вірить, що група має певне значення для його ідентичності, може мати дві основні форми. «Перший — це більш "безпечна" форма, коли я відчуваю себе членом певної групи і відчуваю, що маю багато спільного з іншими членами групи. Вони важливі для мене, і я пов'язую з ними позитивні емоції. Другий, так званий більш "сомо оборонна", прикладом якого є колективний нарцисизм, в основному базується на порівнянні себе з іншими групами. Це бажання, щоб моя група мала особливий статус серед інших. Це ставлення також пов'язане з упередженням проти іноземних груп, що не спостерігається в більш безпечній формі ідентичності», – пояснює д-р Адріан Войцік з кафедри

соціальної та екологічної психології факультету філософії та соціальних наук НКУ, один із співавторів статті та член дослідницької групи. «Індивіди, які більше віддані "само оборонній" формі ідентичності, особливо стурбовані підтримкою позитивного іміджу власної групи. Імідж тут має вирішальне значення. Його захист може бути навіть важливішим, ніж фактичний добробут такої групи. Ми припустили що щодо захисту навколишнього середовища важливо було б не те, що насправді робиться для навколишнього середовища, а те, як групу зображують, як її бачать інші», - каже Войцік. [Link](#)